

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Rekordi se ne vredijo.

Narodna: Zadnjenske države (izven Chicago) \$1.00 na leta, \$1.50 na leta in \$1.25 na tri meseca; Chicago \$1.00 na leta, \$1.25 na pol leta, \$1.00 na tri meseca, in za mesečnino \$1.00.

Način na vse, kar ima sklep s naslovom:

"PROSVETA"

2627-29 So. Leland Ave., Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske Narodne Podporne Jednosti.

Owned by the Slovenske Narodne Podporne Jednosti.

Advertising rates on request.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$1 per year; Chicago \$1.50, and foreign countries \$1.50 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obiskuju n. pr. (Augusta 21-22) poleti valjajo imena na naslova poslani do vam je s tem danoval posredno naslovino. Posreduje je pravljeno, da so vam ne ustavi list.

GOSPODARSKA IN POLITIČNA GODLA V NEMČIJI.

Znani nemški kapitalist Stinnes je s svojimi kapitalističnimi tovariši slekel nemško ljudstvo in osredotočil neizmerno bogastvo v svojih rokah. Dokler je nemško ljudstvo še kaj imelo, so podpiholi nemško ljudstvo k pasivnemu odporu v Poruhrju. Nemško ljudstvo je zdaj nago, bogastvo Nemčije je lastnina Stinnesa in tovarišev in nemškemu ljudstvu so svetovali, da naj preneha s pasivnim odporom v Poruhrju.

Devet mesecev je trajal pasivni odpor in delavec so prejemali podporo, da so vzdržali. Zdaj prihaja zima, podpora je umaknjena, delavci so izstradani in nemški državniki pravijo nemškim delavcem: "Pojdite zdaj delat za francoske in nemške kapitaliste, kajti francoski in nemški privatni bizniški interesi so se sporazumeli med seboj."

Tako se da tolmačiti izid pasivnega odpora v Poruhrju.

Preklicanje pasivnega odpora je zamotalo še bolj gospodarski in politični položaj v Nemčiji. Nihče ne ve, kaj prinese prihodenja ura. To je tudi razumeti iz brzjavk, ki prihajajo iz Berlina, Dusseldorfa, Pariza in drugih mest.

Sedanja vlada v Berlinu se boji krvavih prekučij. Boji se bavarskih in drugih nemških monarhistov in komunistov. Ljudske množice stradajo in nezadovoljnost narašča. Monarhistični agitatorji spominjajo ljudstvo na čase, ko je vladal še nemški kajzer in trdilo, da je republikanska forma vlade zakrivila, da ljudstvo strada. Za to je treba odpraviti republiko in vpostaviti zopet krona-nega vladarja. Monarhisti imajo po brzjavnih poročilih do štirideset tisoč oboroženih in vojaško izvežbanih mož, ki so pripravljeni udariti na Berlin.

Komunisti vidijo v oboroženih monarhistih največjo nevarnost za obstoj nemške republike. Poslali so socialistom ultimat, v katerem priporočajo pet točk: Razborov, rožitev monarhističnih in nazadnjških organizacij, zaplenitev lastnine, ki so jo privatni bizniški interesi pridobili po krivici, kontrolo nad industrijsko producijo, prilastitev politične moći in vpostavitev delavske kmečke vlade.

V Berlinu so zbegani.

V Monakovem pa monarhisti pripravljajo militaristične diktature. Tajne monarhistične organizacije, dobre preskrbljene z municijo in orožjem, so pripravljajo, da jo vpostavijo.

V Parizu plešejo francoski bankirji veselja, kajti preklic pasivnega odpora v Poruhrju je pognal vrednost francoskega franka za nekaj centimov kviško. V francoskem ministrstvu za zunanje zadava pa čakajo na oficijelni preklic pasivnega odpora v Poruhrju iz Berlina.

Stvar zdaj končuje, kot je napovedala Prosveta v začetku pasivnega odpora v Poruhrju. Izjavila je, da bo pasivni odpor preklican, ko se nemški in francoski privatni bizniški interesi dogovore, kako bodo izkorisčali rudnike in plavže v Franciji in Nemčiji, da s tem izkorisčanjem gospodarsko zaslužnijo Evropo in odrinejo z evropskega trga britiske in ameriške privatne bizniške interese. Ta trenotek je zdaj tukaj. Ali če bo vse gladko končalo po dogovoru nemških in francoskih privatnih bizniških interesov, je dandanes še velika uganka, na katere odgovori bodočnost.

Kajti iz Londona prihaja obenem vest, ki pravi, ako je prišlo do sporazuma, kakšen je delež Velike Britanije. In to vprašanje postaja v Veliki Britaniji akutno, kajti britski privatni bizniški interesi se ne dajo meninič tebinič odprtini od evropske mize.

Prek vse Evrope se je razlil silen val reakcije. Izjemo tvorita le Velika Britanija in Rusija. Povsed drugje je reakcija v sedlu, ki se je v nekaterih deželah poslužila vojaške diktature, da to sedlo bolj pritrdi, da ložje jezdijo na tilniku evropskih narodov.

Zgodovina nam pove, da so se reakcjonarji že večkrat poslužili vojaške diktature, da so izvedli svoje načrte. Ampak v zgodovini je ravnotako povedano, da bajonet in kanoni niso mogli tako trdno podpreti reakcijo, da bi se vzdržala. Se vselej je nad reakcijo triumfiral ljudska volja.

SLIKE IZ NASELBİN.

Barberton, Ohio. — Gospod Stev. 3 je naseljena občina. — Pri pobočni Urši na Bolivar Roadu se je vršil sestanek. Posetila sta jo Spela in Morendi s Centerke ulice. Samoposebi se razume, da kadar se snidejo voditeljice terijalk, da se je moral odigrati izredno vašen dogodek.

Sestanek se je vrnil popoldne, kajti Urša, predsednica društva terijalk, ki so z resnico v prepriču, nima časa za slične sestanke dopoldne. Urša je dopoldne zaposljena s svojim običajnim delom. Vaško jutro pobiti v katoliški hram, da tam prisostvuje ceremonijam, ki jih uprizarja bla-goslovjeni "darvik".

Po kondanah ceremonijah se Urša poda na pot od hiše do hiše, kot beratice v starem kraju. V hiše naprednih rojakov Urša ne stopi, ampak se jim ogne kot strupenega gada. Kajti vrsta zo pri naprednih rojakih zapira terijalkam, ki se ne morejo spriznjasti z resnico. In medtem spada tudi Urša.

Urša je seveda najbolj pobežnjačka terijalka v naseljini, za to ima pa tudi jemšček tako nameten, da ji teče izredno dobro, kadar obira druge žividi in o njih pripoveduje reči, ki se niso nikdar zgodile. S svojim strupenim jemščkom je napravila še veliko prepira v zakonih. Posobno na piki ima napredne rojake, ki ne posilijo svojih otrok v farne šole, ker nočejo, da bi se njih otroci učili verskih pravil. Otroci naprednih staršev so ji grozno zoperni. Obmetava jih z raznimi nečednimi imeni. Napredni rojaki se za izlivanje tega terijalskega strupa toliko smenijo, kot za lanski sneg.

Urša, Spela in Morendi so bile torej na sestanku. Pred otvoritvijo se je so se dogovorile, da bo Urša predsedovala. Kladiva niso bili pri rokah in Urša se je poslužila kuhalnice, da pokliče svoje tovariši k redu. Pričela je s primernim nagovorom:

"Dragi moji tovariši!"

Nastal je molk in Urša se je popraskala za učasi, da obudi svoj spomin in se spomni, o kom naj govoriti. Ko se je še poseten odkašljala, je nadaljevala: "Znamo vama je, da pri naši hiši bojni pravega vodstva. Molčki, ki so postavljeni osekmotrom, so kimovi. Vse potrdijo in vsemu priključijo, kar redje gospod. Za našec jih gospod še poštene ozmerja in se norduje iz njih. Za to je naša dolžnost, da se zeno potrudimo in mu pokazemo, da se ga bojimo."

"Prav si govorila Urša," sta pritrdirli tovariši. "Res je tako," je naglasila Morendi s posebnim povdankom.

"Res je tako, kot je govorila moja predgovornica," je segla Spela v besedo, kateri ni bilo več, da bi Morendi imela zadnjo besedo pri odobravanju Uršinega načrta. "Ampak še nekaj moram omeniti," je nadaljevala s trdil glasom. "Zadnje čase napazujem mlada dekleta, da bodo jo k spovedi. Vsaka pride zardej ali spovednice kot kuhinj rak. Ne vem, zakaj ta gospod zadržuje dekleta tako dolgo časa pri spovednic, saj vendar niso tako velike grešnice, da bi morale vsaki mesec opraviti tako dolgo izpopoved! Povem vam, da se to meni ne dopade. Ko sem bila jaz pri spovedi, bi kmalu ne imela časa izmoliti očitno spoved. Gršov da se slišati ni hotel. Kar zapri je tisto 'lavitaro'. Od same je ne sem šla prihodnjo nedeljo k maši. Molila sem pa doma, da mi bodo brez dvoma dajala Coo-lidgu smer v svetovnih zadevah.

Coolidge ni na primer skrajnji pacifist, kakor je posneti iz tega njegovega govora. Dejal je, da sicer ni sile končna gospodarica tega sveta, ali človeštvo še ni zelo toliko, da bi se mu ne bilo treba posluževati tiste sile.

Za kaj važno stvar smatra to, da so se veliki narodi sporazumi glede omejitve v oborovanju, in da se je civilizacija že začela boljšibolj zanašati na moralno silo.

Rdeči križ ima predsednik za simbol politiki praktičnega idealizma. Posivi Rdečega križa so bili po predsednikovem mnenju izdatni in uspešni zato, ker so bili namenjeni neposredno vesti človeškega rodu brez vsake prisilne prime.

"Za staro idealni človeških bratstva, složnosti, miru in dobre volje na semiju so prazne marnje, dokler se jih ne da prevesti v praktično izvajanje," je dejal predsednik Coolidge.

Ali v tem osrnu kaže pa predsednik povedal, da je prevedlo tiste ideale v praktično skoloje ob sedanjem rasburkanem stanju svetov-

pobojišču, naj se naznani škofu. Zahaja se naj drugi gospod, naj jih je toliko, da se ponuja.

"Prav govoris," sta pritrdirli Spela in Urša. Na to udari Urša s kuhalnico po misi in zaključi sejo s primernim nagovorom. Kajta se je bila kuhanja. Urša je pa še nadalje godnjala, da gospod ne bo delal tako, kot švigačo farani, pa naj gre, Morendi in Spela sta ji pa pritrjevali, dokler nista pridelili srebatih kavje, ki je zaključila znameniti sestanek terijalke.

Coolidge poudarja tudi, da je vsak posameznik in vsak narod najprej sam sebi najbližji in da mora še potem mislit na druge. Toda pri tem zadnjem pa mora delati, da ne bo skoduje svojim lastnim interesom.

Ta misel se krije v idejo, da bi bil vsak posameznik in vsak narod najprej sam sebi najbližji in da mora še potem mislit na druge. Toda pri tem zadnjem pa mora delati, da ne bo vedno zanjo na druge.

Coolidge si je prizadeval povestati, kakšne obveznosti ima ta ali oni narod.

"Civilizaciji je treba praktičnega idealizma," je pripomnil. "Ta idealizem ne prevzema odgovornosti za vse človeštvo, ali kadar pa pride do krize, tedaj se ne pomislija stopiti na plan, nego po-kazati vso potrebno pozitivnost, da obvlada nastali položaj."

Po predsednikovem mnenju se je pokazal takšen idealizem v zadnji vojni, ko je Amerika prihodila Evropi na pomoč s denarjem in močviro. Ko pa je bila zmaga zagotovljena, se je umaknila s posrednega neodvisna, nedotaknjena in nepodkupljena ter še nadalje prispevala k odpomenu o-pustotnega starega sveta.

To je na kratko izražena ameriška politika, ki jo nasledjuje ameriška vlada. In je predsednikovega govora je razvidno, da si je prizadel v celoti uspel. Ampak govor je razvidno, da si je prizadel v celoti uspel.

Zelo zanimivo je tudi to, da se je predsednik Coolidge izrekal v tem svojem govoru za politiko, po kateri naj drži Amerika svoje roke proš od Evrope vsej dolet, dokler se ne bodo postavili evropski narodi na noge.

nih razmer, toda dejal pa je, da se je treba izogibati iluzijam in sanjarjenju na eni strani, na drugi pa brezbrščnosti in malomarnosti sodelovanja.

Ta ideja srednje poti je bila ideja opreznosti v političnih smeri- nih pokojnega predsednika Hardinga.

Coolidge poudarja tudi, da je vsak posameznik in vsak narod najprej sam sebi najbližji in da mora še potem mislit na druge. Toda pri tem zadnjem pa mora delati, da ne bo skoduje svojim lastnim interesom.

Ta misel se krije v idejo, da bi bil vsak posameznik in vsak narod najprej sam sebi najbližji in da mora še potem mislit na druge. Toda pri tem zadnjem pa mora delati, da ne bo vedno zanjo na druge.

Coolidge si je prizadeval povestati, kakšne obveznosti ima ta ali oni narod.

"Civilizaciji je treba praktičnega idealizma," je pripomnil. "Ta idealizem ne prevzema odgovornosti za vse človeštvo, ali kadar pa pride do krize, tedaj se ne pomislija stopiti na plan, nego po-kazati vso potrebno pozitivnost, da obvlada nastali položaj."

Po predsednikovem mnenju se je pokazal takšen idealizem v zadnji vojni, ko je Amerika prihodila Evropi na pomoč s denarjem in močviro. Ko pa je bila zmaga zagotovljena, se je umaknila s posrednega neodvisna, nedotaknjena in nepodkupljena ter še nadalje prispevala k odpomenu o-pustotnega starega sveta.

To je na kratko izražena ameriška politika, ki jo nasledjuje ameriška vlada. In je predsednikovega govora je razvidno, da si je prizadel v celoti uspel. Ampak govor je razvidno, da si je prizadel v celoti uspel.

Zelo zanimivo je tudi to, da se je predsednik Coolidge izrekal v tem svojem govoru za politiko, po kateri naj drži Amerika svoje roke proš od Evrope vsej dolet, dokler se ne bodo postavili evropski narodi na noge.

Ampak postimo še na strani!

Ali so še kdaj brzjavili na vse vetrove, da je nevarno za rudarje, ali delavce, da vihtita kladivo, krampi ali lopato, ko prekoračita srednjo starost, ker njegova drob ne dela redno. Mogode se bodo opirali tudi na poapnjevanje.

Ali ni to strašno? Kaj bodo pa

zadnji podeli grofi, baroni, lordi in bogatini, aki ne bodo smeli več igrat golfa, ko dosežejo petdeset let?

Ce bodo samo jedli in pilili in bodo seveda vseeno umirali,

ker je to v naravi, se bodo oglasili drugi zdravnik in bodo rekli,

da se mora novi gibati, ko prekorači srednjo starost, ker njegov

drob ne dela redno. Mogode se bodo opirali tudi na poapnjevanje.

Zelo zanimivo je tudi to, da je

zadnji del predsednika leta 1923.

Dandanja imamo dvojno mero v tem osrnu. Za bogatina, ki ni nikdar nič delal v svojem življenju, počitek, ko doseže petdeset let.

Delavci pa pravijo, da naj

gara, aki ne, naj pa pogine, pa

magari če je star petdeset ali pa

sedemdeset let.

Cloveska družba, v kateri so

vpostavljeni takši nazori kot resnice, ni zdrava. Tudi njeni go-

sp

iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

V St. Louisu ne primanjkuje delavcev.

St. Louis, Mo. — Tukajšnji delavci so razglasili po časopisih, da je v St. Louisu veliko dela in veliko delavcev. To ni res. Na kapitalistov je, privabiti več stotin delavcev, ki so bili brezposelnih delavcev St. Louis, da bi potem lajše domače, posebno stavbnike delavce, ki so v bojih za povračanje.

Delavci po drugih krajih se opozajajo, naj ne sedajo na linanice.

Varvarji v Ohiju zahtevajo kralj delavnik.

Cleveland, O. — Barvarji in obduktorji so na tukajšnjem svoji konvenciji sklenili zahtevati, da v tem delovnem teden namesto sejnega osemurnika, ki je v veljavni v redni mest. Delo barvanja je zmanjšano zdravju, zato je potreben delavnik. Delegatje so tudi želi ustanoviti lastni Delavski izvenčeni biro, ki ima skrbeti za delavce, ki trpe na bolezni in nemih poškodbah, dobljenih pri delu.

Chicago, Ill. — Čikaški tapetarji, ki so stekali od 1. maja t. l. za dodatno povračanje mezd za imenje unije, so končali boj z zmago. Dobili so 10-dodatno povraček, ne pa priznanja unije. Nova plača znaša \$1.10 na uru. Delavci bodo imeli \$27.50 tedensko.

Stavka, ki je trajala 21 tednov, je docela izpraznila blagajno in kompromis je bil potreben. Delavske konvencije.

Cleveland, O. — Tu zboruje Mednarodna unija litarjev v Srednji Ameriki. Okrog 500 delegatov iz vseh krajov Združenih držav in Kanade je navzočih. Konvencija bo trajala tri tedne.

Dalje se tu vrši zborovanje načine krovcev (United Slate, Tile and Composition Roofers), ki spada k Ameriški delavski federaciji in imajo v Clevelandu svoj glavni stan.

Meseč v New Yorku.

New York, N. J.—B. L. Shieanting, industrijski komisar novijske države, poroča, da povprečna tedenska mezda tovornih delavcev v državi New York znaša zdaj \$31.50. Ženske prejemajo povprečno \$16.90 na teden. Najbolj so ženske plačane v krožni industriji v mestu New Yorku, ki je dobro organizirana; tu prejemajo \$25 in še več v tednu. Po deželi so plače slabše. Čevljarski delavci dobili povraček.

Brockton, Mass. — Na temelju nove pogodbe, ki je bila sklenjena med lastniki tukajšnjih čevljarnic in organiziranimi čevljarskimi delavci, se povračilo mezda za 10 odstotkov z dnem 14. oktobra. Priljubljeni 13,500 delavcev je deležnih povračka.

Razne vesti.

GOVERNER PREUS ZAHTEVAL POMOČ OD EVELETHSKEGA ZUPANA.

Minneapolis, Minn. — Viktor E. Essling, ki mu je ukazal govor načina, naj odstopi kot svelethški zupan in ki se sedaj poteguje za supansko službo na sodišču, je danes predstavljal objaviti korespondenco med sabo in govorjem, da s tem dokazuje javnosti, zakaj je govor znesel nad njim.

Prvo pismo z dne 2. julija je pisal govor način Evelethskemu zupanu Esslingu. Glasil se takole:

"Zelo mi je bilo zal, da se nismo sešeli z vami v Evelethu. Znam, da ste vnet republikance, da ste posvetili svojo govornikovo sposobnost, o, kateri sem se prepričal, ko sem bil še sodnik v Hamlinu, kampanji zame, mi bo to prav zelo všeč."

"Prav izlahka uvidevam, da bo vasi vpliv zelo močno odločeval v tem mestu."

Essling je dne 12. julija odgovoril:

"Vase pismo, v katerem me proaste, naj delujem za vas v tem mestu."

"Vase pismo, v katerem me proaste, naj delujem za vas v tem mestu."

"Vase pismo, v katerem me proaste, naj delujem za vas v tem mestu."

"Nikakor ne vidim razloga, za-

kaj naj bi jaz deloval in govoril za vas."

"Storite, karholi hočete, tu prisne na boste dobili bogve kolikanc podpore. Ljudstvo pozna vaše stališče in čuti prav dobro, da zastope rudniške kompanije, ne pa občinstva. Morda se motim v tem, ali to je moje neomajno in potem menjenje in želim, da ga pozname."

Ko je govor način odstavil Espling, je imenoval na njegovo mesto J. C. Poola.

"Zupan se ni moral odpovedati svoji službi, in celi zadeva pride v toku enega tedna pred državnimi najvišje sodišči."

"Iz tega poročila je razvidno, kako nezdravo in gale so politične razmere ponekod v tej deželi."

KAMPANJA ZA ŽENSKI IN OTROŠKI OSEMURNI DELAVNIK.

Washington, D. C. — Fed. Pres. — Kampanja za ženski in otroški osemurni delavnik je po državi Maine v polnem teklu, ker kaže naznanje ženskih urad v delavskem departmaju.

V smislu državne ustave je lahko započeti legislatijsko s petisoči, ki nasi 12,000 podpisov odstrani državnih volilcev. Več kakor 12,000 dobrih volilcev je podpisalo petisočo, ki je bila predložena legislaturi l. 1923, in ki zahteva osemurni delavnik in 48-urni delenec ženske in otrok.

Po postavi za inicijativo in splošno glasovanje mora biti takšna predloga dana na referendum volilcem, če je legilatura ne sprejme brez izpremembe. Postavljajoča l. 1923, ni storila nobenega koraka glede omenjene predloge. Sklenila je le, da naj o njej odloči narod, ki bo glasoval o njej na izrednih volitvah dne 15. oktobra.

Urad je tudi naznani, da se pravilno poteguje za osemurni delavnik in 48-urni delenec za ženske v alabamskih industrijskih alabamskih volilk.

V Arizona so pričeli napadati arizonsko mezdno postavo. Povod tej kampanje je dal neki tovarnar, ki je iskal sodno prepoved, po kateri bi naj ga ne smeli državni uradniki preganjati, ker se ne ravna po postavi. "Sodna prepoved mu je bila dovoljena.

13 MILJONOV AVTOMOBILOV.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Število registriranih avtomobilov v Združenih Državah narašča. Od začetka leta do konca junija je skupna registracija osebnih in tovornih avtomobilov skočila za 764,052, takoj je da 1. julija bilo registriranih v Združenih državah 13,002,427 avtomobilov. Obnovljena in dvojne registracije so vedno odstete od tega števila, vsaj v kolikor je bilo to mogoče.

Stevilo avtomobilov raste vedno v sistem razmerju, kot od 1. 1916 naprej. Tedaj je bilo 3,512,996 registriranih motornih vozov, danes pa je že prekorčen trinajsti milijon.

Tovornih in trgovskih motornih vozov je sedaj 1,371,058 t. j. za 92,254 več kot začetkom leta. Povraček je pri teh avtomobilih razmeroma še največji.

Bureau of Public Roads, ki spaša pod poljedelski departmaju, izkazuje nadalje sledeče registracije motornih vozov za vse Združene države: 11,571,181 privatnih osebnih avtomobilov; 60,188 taksi-jev, omnibusov in avtomobilov za v najem; 141,521 motornih dvokoles. Ta zadnja pa niso zapovedane v zgornjem skupnem številu.

Skupni dohodek iz registracij avtomobilov znaša že 167 milijonov dolarjev, od katerih se skoraj 135 milijonov uporablja za gradnjo in popravko cest s strani držav. V mnogih državah obstaja tudi davek na gazolin, ki se tudi vedno rabi v isto svrhu.

"SEN. UNDERWOOD NI PUSTIL LIGE NARODOV NA GEDILJU."

Washington, D. C. — Senator Oscar W. Underwood, ki je alabamski kandidat za demokratiko predsedniško nominacijo, je zanimal trditve, če, da ni več tako vnet zagovornik lige narodov, kar je bil svojčas.

"Moji nazori o ligi narodov so dobro znani," je dejal. "Glasoval sem za versalno mirovno pogodbbo brez vsakršnega pridržka. Versajsko pogodbbo ukinjuje tudi dogovor mednarodne lige. Sedaj se nikakor ne opravljaju radi te danega glasovanja. Redi te morem, da nisem razpravljal s ligo narodov, ker ni to več politično vprašanje. Nekaj bi moral stvari do konca ostalega življenja,

FRANK OGAR,

"Nikakor ne vidim razloga, za-

Položaj na jugoslovansko-italijanski meji.

Trst, 26. sept. — Ob vsej 130 milij dolgici meji med Jugoslavijo in Italijo imajo Jugoslavci 2500 vojakov, Italijani pa približno 40,000, ki neprenehoma manevrirajo, semčita. Kljub temu je mir ob meji; obe stranki se izogibljata izvajanju in spopadom.

Jugoslovanski poveljniki pravijo, da delajo vse, kar mogoč, da se preprečijo mejne praski z Italijani, medtem pa skuša belgradska vlada poravnati reški spor na mnenju in prijeteljski način.

Tangierska konferenca odgovrena.

London, 26. sept. — Mednarodna konferenca glede tangierskega vprašanja je bila včeraj odgovrena za več tednov, dokler se ne izvrši španska ofenziva v Maroku. Odgovritev je menda prišla na prosojno Spanije. Vest iz Madrida se glasi, da je diktator Primorivera začel včeraj z ofenzivo.

Nov potres napovedan na Japonsko.

Honolulu, Hava, 26. sept. — Profesor Oceri, japonski vulkanolog, ki je na potu iz Avstralije, je dejal tukaj, da običaj Japonsko ravno tako katastrofalen potres, kot je bil zadnji v prihodnjih petdesetih letih, morda pa tudi v petih letih.

Rusija umaknila pomočno akcijo na Japonsko.

Moskva, 26. sept. — Vest, da je japonska vlada poslala nazaj ruski parnik "Lenin", ki je bil na ložen z živili za japonske delavce, je tako razkazila sovjete, da so prenehali z nabiranjem prispevkov. Mnogi russki delavci zahtevajo nazaj denar, ki so ga prispevali.

Drugi parnik "Tomsk", naložen z živili in drugimi potrebljanimi na prizadejati japonske delavce, je tako razkazala sovjete, da so prenehali z nabiranjem prispevkov. Mnogi russki delavci zahtevajo nazaj denar, ki so ga prispevali.

Občinsko volitvo v Srbiji.

Uradno se razglaša slednje rezultati občinskih volitev. Od 2241 občin so dobili radikalci 1414, demokrati 515, zemljoradniki 83, razne meščanske liste 71, dlemjet 15, republikanci 5, komunisti 1, v 71 občinah pa volitve še niso bile izvršene. Izid v ostalih občinah pa je negotov. — To uredno potreblja pa ni povsem točno. Zemljoradniki namreč niso dobili 83 temveč 132 občin. Ker so imeli prej zemljoradniki samo 20 občin, je izid volitev za zemljoradnike nad vse razveseljiv. Zlasti pa so napredovali zemljoradniki v Šumadiji, iz katere so izšli še vse zmagoviti pokreti.

Rateški kolodvor pripada Jugoslaviji, kakor poroča "Slovenec". Razmejitev v Triglavskem pogorju je skoraj končana, samo vprašanje pripadnosti vrha Triglava je še nerešeno. Meja je

koraj ista ko staro gorilsko-kranjska meja in dobimo zato vseh 7 Triglavskih jezer. Enako pripade nam spodnje Klanško jezero, dočim dobiti gornjega Italija. S tem da pripade, kjer je rečeno, k tam tudi Rateški kolodvor bo silno urešeno rateškemu prebivalstvu, ki ima velik del svojega posestva v bližini kolodvora.

Boj za Žeko je stopil očividno v odločilno fazo. Baje je sporni, da življenje žene v državni volitvi je vredno. Starost ne sme presegati 30 let. Jaz sem star 36 let. Če kaže to veseli in resno misli, naj piše in podlje tudi svojo sliko, katero vrne na zahtevo. Tajnost jamči.

Oseba pa, ki je bila takoj nazaj se zginal ali naj pride osebno k meni. Naslov je: Martin Colic, P. O. Box 128, Stamford, Pa.

(A.S.)

kadar dopolni 53. leto svoje starosti. Pokojnina se ima ravnatati po službeni dobi vsakega taklega uslužbenca. V slučaju njegove smrti dobi njegova vdova polovično tiste vgate na mesec, in če bi umrla ta, potem mora skrbeti kompanija za nedotorčno preostalo člane tiste družine.

Potem pa je prišlo do spoštive, in sanje o mirnem in brezkrblijanju na stara leta so se tem starim uslužbenecem razbilnilo v nič.

Ko je bilo urešeno in zadoščeno vsem obveznostim, in ko so vrnili aktivnim članom, kar so prispevali v sklad, je ostalo v tem samem še \$320.000.

Zelo zanimivo je vedeti, kako se bo skandal ta zadeva. Skoro lahko pa rečemo že kar vnaprej, da je prizadevanje teh vdov in sirot zmanjšano, čeprav jim gre pokojnina že v smislu ustanove načine.

Novice iz JUGOSLAVIJE.

Občinski zastop v Novem mestu je razpuščen vseled priklopitve Kandije k Novemu mestu. Za generata je imenovan radikal dr. Viktor Gregorčič, za prisednik pa trgovca Ogorec (namestnik), brivec Buk, čevljarski mojster Podbavšek, posetnik Pauer, dnevni upravitelj Uderman, dnevni uradnik Mejak, ključavnicački mojster Lampe, posetnik Kastelic, trgovec Kokir, višji finančnik v p. Poljanšek, post. uradnik Vojska, in za Kandijo posetnik Josip Zure.

Enakelj pri Krškem. — Pri nas se je lanako leto delal čez Krko lesen most. V to svrhu se je zgradil poseben odbor, v katerega so bile zastopane vse stranke. Most se je gradil večinoma s prostovoljnimi prispevki. Poleg tega je dala vlada 400.000 kron.

Občinsko volitvo v Srbiji.

Uradno se razglaša slednje rezultati občinskih volitev. Od 2241 občin so dobili radikalci 1414, demokrati 515, zemljoradniki 83, razne meščanske liste 71, dlemjet 15, republikanci 5, komunisti 1, v 71 občinah pa volitve še niso bile izvršene. Izid v ostalih občinah pa je negotov. — To uredno potreblja pa ni povsem točno. Zemljoradniki namreč niso dobili 83 temveč 132 občin. Ker so imeli prej zemljoradniki samo 20 občin, je izid volitev za zemljoradnike nad vse razveseljiv. Zlasti pa so napredovali zemljoradniki v Šumadiji, iz katere so izšli še vse zmagoviti pokreti.

Rateški kolodvor pripada Jugoslaviji, kakor poroča "Slovenec". Razmejitev v Triglavskem pogorju je skoraj končana, samo vprašanje pripadnosti vrha Triglava je še nerešeno. Meja je

koraj ista ko staro gorilsko-kranjska meja in dobimo zato vseh 7 Triglavskih jezer. Enako pripade nam spodnje Klanško jezero, dočim dobiti gornjega Italija. S tem da pripade, kjer je rečeno, k tam tudi Rateški kolodvor bo silno urešeno rateškemu prebivalstvu.

Podriževanje južne Slovenije je bilo invedeno v smislu rimske pogodbe v noči od 31. avgusta na 1. september. Podriževanje se je izvršilo v popolnem redu. Dose-

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila
1904.

Podpora Jednoti

Ustanovljena 17. junija 1907
v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

IZVJEŠČALNI ODDELOV:

UPRAVNI ODSEK:

Franc Milčinski:

Naredba Št. 5742.

Da pričenem stvar od kraja: nisem bil, pa trdim, da tudi sedaj ta hip nikakor nisem brez stikov z vlasto. Nele kot državljank in davkoprščevalce v obči! Marveč so stiki moje malenkosti z visoko vlast določenega in osebnega značaja, da, v izvestni smeri — pomni, v izvestni smeri — celo prijateljski in prisrčni.

Duševni sem delavec in ni da bi se z omenjenimi stiki ponašal. Toda nimam povoda, pa nimam niti ne pravice, zatajevati dejstva, ko je stvar takoreč zgodovinska — da molčim o osebnih ozirih na lastni ugled, ki takisto zahtevajo čim temeljitejše razjasnitve položaja.

"Kam pa siliš v drevo? Bolj na desno se drži!" je rekel prijatelj, dični član in predstavnik vlade.

"Hvala! Res, drevo je. Oko ga ne vidi, ali čutita ga nos in koleni. Bodis! — Prelešni čar noči! Utopljeni v nepodirno temo sploh! Vzdrženje kakor Vineta na dnu morja — (čof v luži!) — ne skončni molk ga pokriva z mehko odjevo iz črnega baržuna — (tof v luknji!) — ali pod molkom, na dnu teme vendar pelje gorko življenje . . ."

"Kam pa riječ tiskaj v zid?" me je prijazno opozoril odlični član vlade. "Tukaj-le se primi za moj rokav, drugače se primeri in porušiš še kako poslopje preko namer novega stavbenega načrta, ke ti je nočoj nlica preoska."

Odbil sem ost, ki je tičala v njegovi besedi.

"Jaz sem duševni delavec," sem dejal, "ti si pa vlasta, — ostaniš vsak pri svojem področju!

Pusti mene in prašanje, ali je ulica nočoj dovolj široka zame ali oči, — izvoli se pa brigati za vladanje. Soltne svobode jo vršilo in z slatimi svojimi žarki obsevi veseljno Jugoslavijo. Le tukaj, v središču Slovenije, v nadi Meki, kamor se verno obračajo vse oči, tukaj tičimo še v temi, tako globoki, da niti pod starim neredom ni bila hujša. Glej, po vsej daljni poti od Jernača do Kavarne Beograd ne ena luč! Te je evropski skandal! Tu blagovoli vlasti! Jaz sem le duševni delavec, — ali na tvojem mestu bi v zbranem svetu vlasti in odkrito razložil svoje stališče. Tako mi bo.

"Ulica od Jernača do Kavarne Beograd mora biti vsako noč razsvetljena. Poverjenik.

Duševni delavec sem, — pojavi inven sveta lepih umetnosti mi vobče ne srbajojo zanimanja. Ali priznati moram, da me je kratka ta naredba navdala s pričetnim zadovoljstvom išči najlepše pesničev. Kajti videla se mi je priprost, toda zanejal glasnik reda, ki nam ga treba, da na njegovem temelju zgradimo ponočano stavbo istinitosti moderne kulture.

"Ulica od Jernača do Kavarne Beograd mora biti vsako noč razsvetljena!"

Kratko, toda točno, jasno, zglednio! Z novimi močmi je prišel nov duh v zakonodajo, in glej, novi duh si je že nasebil novo obliko! Veselilo me je in sem bil ponosen, da sem kolikortoliko so-

To je bila zopet proza, in takih vprašanj je bilo več, kratkih, brez sveze in brez zanimanja.

"Jaz te ne razumem, Kako!"

"No, kaj si pripovedovala tej visokonosi dami, mogoče, da si me čašil tudi kaj zatožila, eč ti nisem česa prav staril. Si li!"

"In ko bi te bila?" vpraša smejed se.

"Da bi mi ljubo ne bilo, to več, še ti povem, da mi ni po volji," reče on z resnim glasom.

"Ne moreš li vedeti, kako jaz dovorim o tebi, če govorim?" vpraša ona tudi resna in skor žalostna.

On nekaj časa zre pred se, sam ne vedoč s čem premislja, potem, kakor bi se vzdramil, pogleda dekleko in vidi jo tako, oklene ji naglo roko okoli vrata in jo z ljubezni pokliče po imenu.

Domov gredočemu in zveder mu je pa po glavi rojila tudi podoba one očabne dame. Pričerjal jo je s svojo Tončko in si je prigovarjal, koliko je ta bolj prava ženska, ona pa nekaj afektiranega, načudenega, očabnega, visoko se nosečega, morda puhlega, brezbarvnega itd.

Ko je Nikolaj drugo jutro vstal, je slišal, da je star kmet na dvorišču z njegovim očetom govoril in dejal:

"I, oče, oče Le aku, oče! Če mi drugi potlej mi drugi! Vi brez skrbi lehko ležete na travo v senco pod hruško, pa beloga kruha zraven sebe denete in meseno klobaso."

"Kdo bi pa gospodaril?" vpraša stari Kolodej, ki sicer nikakor ni zamerjal, eč je kdo njege imovitost v misel jemal.

"Sina očenite, sina!" odgovori oni.

Kolodej nekaj nerazumnega zamrmra.

Nikolaj pa v svojem poslušku ostrimi. Očeniti ga! Njega! Glej, o tem pa resno dosedaj ni še misil sam nikoli.

X.

Opazil je bil Nikolaj nekaj dni sem, da mu stric — tako je oddaljenega sorodnika od mladega klical. Pridan nekako hladno odzdravila, da se ogiblje z njim govoriti, da nosi obraz okoli, kakor bi bil kaj jezen nanj. To se je Nikolaju čudno zdelo, ker si ni bil v avesti, da bi mu bil kaj zaleda storil.

Skoraj pa je nanesla prilika, da je zvedel vročega Trianovega vedenja.

Skoraj pa je nanesla prilika, da je zvedel vročega Trianovega vedenja.

Po navadi je bil namreč prišel vasovat. Hlapač sunaj mu je rekel na vprašanje, da se mu zdi, da strica ni doma. Nikolaj je torej vos srčan stopil v sobo, kjer je bila Tončka, prijet je in po sili poljubil dvakrat: za vratjo, kar — zagrmi z njim očeta. Pridana debeli glas: "Tako!" Nikolaj se zgane in zardi obrnivši se. Oba mlada Slovaka stojita kar dva naglavna grčenika, brez jezik in izgovora. Pridan pa sivo pogleduje zdaj njega, zdaj njo.

(Dalej prihodnjih.)

starši še v kavarne Beograd. — Jaz sem duševni delavec in se spominjam natanko, kako se je vse pričelo in vrstilo, tako natanko, kakor da se je godilo včeraj; — ničesar nisem pozabil.

Téma je bila kakor v kosjem rogu. Zrak sveč kakor gorski vrelci, vendar ne brez nemih poudarov v obetov z gorkejšega juga — zima z nadjo pomladji. — Jaz sem duševni delavec, dovzet na tajanstveni čar noči — o, par-

sti v gotovem in store potrebiti ukrepi!"

"Fej te bodi!" je zdajec vzkliknil član predstavnik vlade in si po tleh brusil podplat, "v kakšnega vraka gnusnega sem pa stopil sedaj-le! — Res je, škanal!"

Se si je brusal nogo ob robih in zraven prhal skozi nata in nos, potem je dejal: "Čakaj, duševni delavec, tvoja obvelja: to-le bova res uredila — toda vedi, brez komisij in izvedencev, saj nismo bilo ampak demokrati."

In ko sva dospela v kavarno, je jadrno zahteval kavo in pisemskoga papirja. Kavo je svrnil vase, na papir pa urno nekaj zapsal in ga vteknil v zavitek, ki ga je ena dve obliknil, tri stiri zapečili, potem je pismo izročil meni: 'Ti si duševni delavec, nimaš kaj opravila, pa nesi to-le jutri do podne v uredništvo "Uradnega lista"! — Vzdihnil je: "Noč in dan dela človek pa še zahavlja ljudje, da se nič ne zgodí."

Prevzel sem pismo in ga slednji dan navezgodaj oddal. Storil sem to brez obveznosti, docela prostovoljno — toda rad, in kakre ljubezni do matere domovine, ki gotovo tudi ne pozabi svojega sina, ko bo delila posestva . . .

Jedva je preteklo štirindvajset ur, že smo čitali v "Uradnem listu":

St. 197.

Naredba.

Ulica od Jernača do kavarne Beograd mora biti vsako noč razsvetljena. Poverjenik.

Duševni delavec sem, — pojavi inven sveta lepih umetnosti mi vobče ne srbajojo zanimanja. Ali priznati moram, da me je kratka ta naredba navdala s pričetnim zadovoljstvom išči najlepše pesničev. Kajti videla se mi je priprost, toda zanejal glasnik reda, ki nam ga treba, da na njegovem temelju zgradimo ponočano stavbo istinitosti moderne kulture.

"Ulica od Jernača do Kavarne Beograd mora biti vsako noč razsvetljena!"

Kratko, toda točno, jasno, zglednio! Z novimi močmi je prišel nov duh v zakonodajo, in glej, novi duh si je že nasebil novo obliko! Veselilo me je in sem bil ponosen, da sem kolikortoliko so-

deloval pri tem zakonodajnem činu.

Vsekakor je bila naredba velopomemben dogodek prve vrste. Edino, kar mu je prišlo v roke, — zdaj pa so se področja še nekoliko razdelila — in ne bi bilo napak vprašati vratarju: ta pošila stranke vseko na svoj kraj, ta ne-mara najbolje pozna razdelitev.

Sicer pa, je dejal, se tudi njemu

ča do kavarne Beograd pravzaprav v drugo poverjeništvo. Skriva da je pač delal vsak poverje-

nik, kar mu je prišlo v roke, — Pa je odtrgal kolček ovojnega papirja, oslinil svinčnik in našal novo naredbo. "Bom pa že nega tovariša podpisal," je rek "v čigar področje morebiti svapda. Da ne bo razčlenjen." (Konec prihodnjih).

VABILO NA VESELICO Z VINSKO TRGATVIJO

katero priredi

društvo "Prostomisinci" št. 87, S. N. P. J.

dan 29. septembra 1923

v Slovenski dvorani na Herminie št. 1. Pa.

Ujedno vabimo slavno občinstvo domač in iz sosednjih naselbin da polnočerljivo vdeleže te izvrstne domače zabave. Vinčičarji in vinčičarke nastopijo v narodnih nošilih, čupan, občinski sluga, jedar in čuvanja v uniformi sraj vesta, in godec na celu njim z domačo harmoniko to bo veselja in zabave.

Trgatov se prične točno ob osmih uri zvečer. Igrala bodo izvrstna godba na pihala iz Pittsburgha.

Za lađne in dejne bodo točno prekrbljeno in da bodoči zgodovinljivi vabili vodnik naprej jamčimo. Torej ne posabite v soboto zvezdne dne 29. sept. t. l. Na svidenje pri zabavi načrti ODBORI!

VELIKA TEKMA!!

Člani in prijatelji S. N. P. J., tukaj je nekaj izrednega za vas!!!

Nudi se vam ugodnost in lepa prilika, kakoršne še ni bilo v zgodovini jednote!

Sedaj imate priliko do lastnega avtomobila! Dobite lahko grafofon s slovenskimi komadi! Pošljemo vam pisalni stroj s slovenskimi črkami! Dobite zlato uro in verižico z jednotinim monogramom, samopojnik ali fountain pen! Dobite razno podobu in dragoceno knjige! — PA VSE TO BREZPLAČNO!!! Vse, kar je treba storiti, je, da se malo potrudite za pomnožitev našega članstva. In to ni težko. S. N. P. J. je dobro poznana! Slovenski povod kot najboljši in popolnoma ter vsestransko zanesljiva organizacija, zato je lahko pridobiti bodisi rojakino ali rojaka, da postane njen član. Vsak se rad pridruži naši mogočni delavski zadrugi, samo da je pravilno nagovorite ter mu malo obrazložite, kako lahko pristopljite in koliko prednosti in ugodnosti ter zaščite bo deležen pri nas.

Te kampanje nismo uvedli za to, ker nam drugače ni mogoče dobiti novih članov! Naša organizacija naš sedaj najlepše napreduje in raste. SNPJ pridobi več na novem članstvu v enem mesecu, kakor pa druge slike organizacije celo leto! Ampak vemo, da je še veliko rojakov, ki še niso v društvu. Vemo, da so vali ti delavci in kot taki morajo imeti dobro podporno društvo. Je jih še precej, ki se na zanimajo za organizacijo, dokler so mladi in zdravili, ko pa zbole ali če jih zadene nesreča in ko postanejo stari, pa le isčejo milosti pri nas in postanejo naše breme. Vas te je treba poškodati, vse te podučiti in spraviti v naše vrste. Najbodo deležni naših dobrotnosti in dolžnosti.

Nasi člani so bili zmeraj agili in delavni, za to smo pa tako sijajno veseli in zgradili tako veliko, tako mogočno organizacijo. Poznali in spoštovali so njene velike načela in plene, ideje, pa so zanje delali neumorno in se žrtvovali — vse brezplačno. In prepričani smo, da bodo delali in agitirali z isto idejalnostjo, pa z večjo navdušenostjo tokrat, kajti čaka jih je posebna nagrada v obliki raznih predmetov, ki so navedeni spodaj. Tokrat ne boste delali zlasti in se samo žrtvovali, kot je bilo pre, ko je bila naša organizacija še libka in finančno nejaka ter jo je bilo treba postaviti najprej na trdne noge. — SNPJ bo kmalu dvamiljončka organizacija in je v stanu, da vam izkaže hvaležnost za vaš trud in požrtvovalnost a primerno nagrado. Toda, ker se Vam ta prilika nudi samo med prvim junijem in zadnjim novembrom t. l., zato ne odlašajte, — zavrhajte rokave in pojrite na delo takoj! Požurite se in poskušajte dobiti ta krasni avtomobil!

In v slučaju, da je pri vas premalo rojakov in nimate prilike dobiti toliko članov, da dobili avtomobil, se potrudite na pisalni stroj ali kaj drugega. Vsak ima priliko do dobiti kakšne nagrade, pa naj bo naselbina še tako majhna. Glavni odbor je odločil za naše kontstante slednje nagrade:

Za pridobitev 200 novih članov —	Avtomobil (Ford Touring Car, model 1923, factory price).
" " 100 "	Fonograf z desetimi slovenskimi ploščami.
" " 75 "	Veliki pisalni stroj s slovenskimi črkami.
" " 50 "	Corona pisalni stroj (ročni) s slovenskimi črkami in pet knjig K. M.
" " 40 "	Corona ročni pisalni stroj s slovenskimi črkami, ali pa zlato uro z verižico.
" " 30 "	Zlato uro z jednotinim vrezkom ali pa kakve druge tukaj omenjene predmete iste vrednosti.
" " 25 "	Pet knjig K. M., samopojnik (Fountain Pen), dveletna naročnina na dnevnik Prosveta in privesek za uro.
" " 20 "	Pet knjig K. M., samopojnik in dveletna naročnina na dnevnik Prosveta.
" " 15 "	Celoletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa tri knjige K. M.
" " 10 "	Potletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa dve knjige K. M.
" " 5 "	Slovensko-Angleška Slovnica ali pa katerakoli knjiga K. M.
" " 3 "	Gori navedene nagrade veljajo tudi za Mladinski oddelok, same je treba dvojno število otrok, ali dve otroki za enega člana, da se dobi ista nagrada. Vpoitevajte jo!</